

Vse spise, v oceno poslane knjige, itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Moderna demokracija in stanovske organizacije.

Moderna demokracija t. i. nova demokracija, ki jo bo treba pri nas šele organizirati in pravzaprav ustvariti, bo morala stremeti za tem, da bo za urejevanje vsega socialnega življenja dobivala vzpodbudo od stanovskih in strokovnih organizacij.

Stanovske in strokovne organizacije bodo dobile veliko večji vpliv na socialno in s tem tudi na politično življenje, kakor ga imajo danes.

Zato moramo vse pojave in struje, ki ovirajo in nasprotujejo očiščenju in odrekanju potrebo tega vpliva strokovnim in stanovskim organizacijam za socialno in politično življenje smatrati kot skrajno reakcionarne. One zavirajo in onemogočujejo očiščenje in ozdravitev socialnih in s tem tudi političnih razmer, ki postajajo tudi pri nas vsak dan bolj neznosne, ker se vsako vprašanje, četudi je še tako strokovnega značaja, presoja s partizanskega, strankarsko-političnega in ne s strokovnega stališča.

In zaradi tega se širi vedno večje nezadovoljstvo med posameznimi strokami — stanovi.

Reakcionarne stranke negirajo potrebo čisto stanovskih organizacij, one negirajo potrebo vpliva stanovskih organizacij na javno življenje čes — saj so v političnih strankah zastopani vsi stanovi in na tam zastopajo svoj stan in izražajo svoja mišljenja. One propagirajo stanovsko razcepljenost po strankarsko-politični opredeljenosti, ker je to v korist njim samim, ni pa to v korist občemu socialnemu napredku in razvoju, ki trpi na tem, ni to v korist stanovom in strokam, ki hira in boleha na tem v občutno škodo splošnega socialnega življenja in razvoja in v občutno škodo konsolidacije države.

Vedno bolj jasno se vidi propadanje na vseh poljih Strankarske politične struje niso več kos ogromnim socialnim nalogom, ki bi jih morala rešiti država. To se vidi tudi v prosveti! Če se ne bodo dvignili posamezni stanovi in ne bodo pričeli s čiščenjem v svojih strokah ter ne bodo delovali na povzdigi svojih strok, bo šla ta gnoloba naprej.

Smernice Vidovičevega kluba in šole v Ljubljani.

V svesti s, da je temeljita izobrazba eno največjih bogastev naroda in posameznika, je ustanovil v Sarajevu Miljenko Vidović svojo srednjo šolo. Ker Slovenci sami zaenkrat še ne utegnemo

Nesposobnost in nerazumevanje političnih faktorjev do socialno prosvetnih potreb se nam prikazuje vedno v večji meri.

Zato se je tudi javno mnenje pričelo že obračati in je pričelo uvidevati potrebo vpliva stanovskih in strokovnih zastopov na javno življenje. Ustanavljanje so se pričele stanovske in strokovne zbornice, ki iščejo čistega, strokovnega vpliva na naše javno življenje. Nekatere politične stranke danes še sabotirajo te korporacije, one hočejo ovirati pohod moderne demokracije, ker se je boje, da bo zrušila gnile in koruptne ideje in stvarne temelje, na katerih se še vzdržujejo.

Toda zaman!

Reakcija na vsa koruptna dejanja, na vsa partizanska dejanja, ki so korumpirala posamezne stanove in demoralizirala stroke, mora priti. Preizkušnja, ki so jo prebili posamezni stanovi, je prevelika, da bi še iskali naslona na politično javnost mesto na svojo stanovsko in strokovno silo.

Ni dolgo tega, ko se je politična javnost rogala, »da širimo posebne vrste stanovstvo«, a kmalu bo prišel čas, ko bodo tudi ti reakcionarci morali kloniti pred množičnim pohodom moderne demokracije, v kateri bodo tudi čiste stanovske in strokovne organizacije igrale važno vlogo.

Zato je tudi za učiteljski stan skrajni čas, da se otrese neg iz preteklosti in se prične pripravljati za novo stanovsko življenje in novo dobo, ki je na pohodu in ki mora priti. Samo bo krivo svoje usode, če se ne bo zavedalo važnosti momenta, ki mu je dan.

Nova doba bo morala dati priliko posameznim stanovom, da se organizirajo na čisti stanovski in strokovni osnovi in da dobe kolikor mogoče čimveč vpliva soodločevati v strokovnih zadevah. Stanovske in strokovne organizacije bodo morale dobiti odločilnejši vpliv na zakonodajo in upravo, njih zdrava osnova je predpogoj za ozdravitev vsega javnega življenja in tudi predpogoj za zdravo prosvetno politiko v državi.

začeti samostojne šole in samosvoje pokrete smo se priključili Vidoviću. Naša sedanja šola je samo pomoč slovenskim učencem Vidovičeve dopsne šole. Naš daljni cilj pa ostane: ustanoviti

štva naj skušajo z vsemi sredstvi razširiti svoje delovanje, tako da postanejo naše planine pristopne vsem slojem našega naroda, zlasti še mladini kot najuspešnejše sredstvo s katerim se da zaščititi tuberkulozo ter se jači živčevje ter vse telesne in duševne konstitucije Podmladka.

4. Vlada, narodna skupščina in občine naj se zavedajo svoje dolžnosti glede lečenja tuberkuloze ter naj po vzgledu vseh kulturnih narodov ustanove vzdolž naše dolge in krasne morske obale zdravilišča proti škrofulozi, v zdravilnih krajih naših gor, pa zdravilišča za tuberkulozo odraslih. V Sloveniji naj se ustanovi zdravilišče na Rakitni za Krimom. Sredstva za take zavode naj se dobe na ta način, da naj bodo ta zdravilišča zajedno industrijska mesta ki nudijo ekstenzijo tuberkuloznim in njih rodbinam. V to svrhu naj skupščina sklone monopol za take industrije katere bi se v ta namen uvedle v kraljevino in še takega značaja, da ne kvarijo zdravilnega ozračja (n. pr. industrija kožna galanterija, tvornice vagonov, salonskih garnitur itd.).

Dan Rdečega križa.

Tudi na dan Rdečega križa, dne 6. avgusta 1925, so sodelovali Podmlad-

niško slovensko srednjo šolo in slovenski prosvetno-vzgojni pokret v okviru Vidovičevih načel.

V Sloveniji se je vršilo in se še vrši ogromno prosvetno manj vzgojno delo. Vendar so to raztresena hotenja, ki ne prinašajo zaželenih uspehov.

Slovenski narod in slovenski človek mora vzrasti sam iz sebe in tvoriti v svojem bistvu in hotenju popolno enotnost.

Zlasti delo raznih ljudskih visokih šol je pokazalo, da je prehod od osnovnošolske izobrazbe kljub samoizobrazbi prevelik in da mora posredovati med višjo stopnjo naporov celotni srednješolski nauk, ki je v svojem jedru prvovrstna enota. Šele absolventu ljudske srednje šole je mogoče razumeti in popolnoma prevzeti sodobne kulturne težnje.

Da je mogoče srednješolsko snov predelati v zadosti širokem in globokem obsegu v dveh letih, izhaja iz sledečih razlogov: učenci so odrasli in imajo veliko življensko izkušnjo ter izobrazbo; stoječi sredi življenja vedo ceniti vrednost prosvete in duhovne popolnosti, manika jim le sistematičen pregled in enoten vidik klasične izobrazbe in vzgoje.

Ti učenci, po življenju zreli moške, si žele izobrazbe in omike in so globoko

hvaležni znanju ter zlasti vredni nie razširjevalci in apostoli.

Prišli so časi, da je človeku, možu slovenske korenine potrebna srednja šola, kakor mu je včas zadostovala osnovna.

Gre za čim višjo kulturno in etično izobrazbo vsakega Slovenca, in še posebej vsake Slovenke, za čim višjo kulturno stopnjo slovenskega naroda in za čim večje harmonično duhovno bogastvo izvirne slovenske kulture.

To so naše smernice.

V Ljubljani, dne 3. junija 1926.

Odbor Vidovičevega kluba: Hugo Bajuk, abs. phil., predsednik; Stevo Lehmaner, drž. uradnik, podpredsednik; Vladimir Kravos, strokovni tajnik, tajnik; Ivan Zorian, uradnik OUZD, blaginik.

Učiteljski zbor: Hugo Bajuk, abs. phil., voditelj in učitelj slovenščine in zgodovine; Frano Ančik, akad. slikar, učitelj opisne geometrije; Angela Kravosova, učiteljica za francoščino in srbohrvaščino; Ciril Arko, stud. phil., učitelj matematike, fizike in zemljepisa; Vinko Bernik, stud. chem., učitelj kemije in latinščine; Franc Vrščaj, stud. med., učitelj prirodopisa.

Esperanto in zveza narodov.*

V odgovor g. tov. P. Golobiču Čemu zavračate, česar nisem trdil? Zveza narodov niti nisem omenil, ker ona ni lingvistična, temveč politična instanca. Težko je verjeti, da bi kak diplomat poznal esp. slovnico kamo-li da bi se Esp-a posluževal. Kaj pa je vredno, če Zveza n. pr. drugim priporoča učiti se Esp-a, a sama ga ne mara rabiti? Sicer je pa trditev, da je Zveza priznala Espo za mednarodni jezik, iz trte zvita kar vedo tisti ki sprejemajo informacije ne le od espistov, marveč tudi od drugih strani. Pri Zvezi je zaposlen dr. E. Privat, ki je obenem prezidento de Universala Esperanto Asocio in ta mož porablja vsak trik, da bi dosegel Espo kak papirnati uspeh. Ko bi »Učit. Tov.« ne bil z drugim gradivom preobložen, bi tu priobčil tozadevno korespondenco s tamki Zveze.

Kar se tiče slovnice in rabe Esp-a, velja ravno tako za Ido. Izpraševalne komisije obstojajo tudi za Ido, kjer jih

* Želja mnogih čitateljev je, da zaključimo tudi to debato, na kar — prosimo — naj se tudi gg. dopisniki ozirajo.

Uredništvo.

pa še ni, se lahko vsak čas uvedejo. Kongrese imajo tudi ldiisti, letos od 1. do 4. avgusta n. pr. v Pragi! Zakaj da »Društvo brzojav« pri zadnjem kongresu v Parizu še ni sprejelo tudi Ido kot »une langue claire«, to bi vedel poiasniti dr. E. Privat, ki se je ondi kot nedelegat trudil za — kulisami! Espisti pa zamolčujejo, da morajo za brzojav pisati drug alfabet kot ga vobče rabijo. Sicer je v nekaterih državah n. pr. v Švici, Ido že zdavno priuščten k brzojavljanju kot razločen in jasn jezik. S 1. novembrom bo dovoljen tudi še drugod, ker se Ido priporoča zbog svojih lastnosti brez kričave propagande.

Vi trdite, da je Espo logičen jezik, Vaši inozemski somišljeniki pa očitajo ravno ldu prestrogo logiko. Le en primer! V »Literatura Mondo« Nr. 6, 1925, čitam med drugim sledeče: »... V resnici govoreč Espo, se čutimo v prijetni nemarnosti (negligence), dočim strašno logični Ido stiska kakor tesna obleka, v kateri se komaj more hoditi.« Torej pred logiko je espiste strah in učitelji naj bi pomagali iztebiti še to trohico logike s sveta, kolikor je še nahajamo!! Veliki misleci vseh vekov bi potem zastopni živeli!

vilo članov, je oblastni odbor z odobrenjem glavnega odbora z dne 10. aprila 1925, br. 2373, potrebno ukrenil, da se osnujejo po vsej Sloveniji sreski odbori in da pristopijo k Podmladki po možnosti vse osnovne, meščanske in srednje šole. Ti sreski odbori začno delovati s šolskim letom 1925/26.

Nadalje delovanje Podmladkarjev.

Delovanje Podmladkarjev se razvija v ugodni smeri.

a) Uporaba članarine. 50% mesečne članarine so pošiljali šole glavnemu odboru. Daljnjih 50% je ostalo na šolah. Od te vsote in drugih zaslužkov in prostovoljnih darov so se na mnogih šolah nabavile za redne učence šolske potrebščine, perilo, obleka, zdravila; na nekaterih šolah so se nakupile knjige za šolarsko knjižnico, prispevalo se je revnim učencem za ferijalno kolonijo itd. Tako se je uporabljal denar v zmislju Podmladkovih stremeljenj.

b) Šolska kopališča so na 18 organiziranih šolah

c) Igrališča ima 36 šol.

č) Šolske delavnice so na 14 šolah: Črnomeli osnovna šola; Kamnik, deška šola (knjižgoveštvo); Tržič, deška meščanska šola (mizarstvo); Krško, osn. šola (mizarstvo); Krško, deška meščan-

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

Na tem zborovanju je bila soglasno sprejeta tudi sledeča

resolucija:

Podmladek našega naroda je v nevarnosti, groze mu škrofuloze, tuberkuloze, telesne degeneracije sploh. Vsled tega pozivljamo odbor da izvrši sledeče korake:

1. Pozvati je vladu, narodno skupščino in občine, da store vse korake, da se takoj prične z gradbami higienskih stanovanj po vzgledu drugih kulturnih držav. Najbolj se priporoča vzeled bratskega češkega naroda, kjer prednjačijo v tem oziru hipotekarni denarni zavodi.

2. V svrhu profilakse naj se vpletje za vse mestne šole institucija skavtizma pospešuje naj se upeljuje skavtskih principov tudi pri drugih organizacijah, telovadnih, športnih itd.

3. Planinstvo naj se proglasi kot narodni šport; planinska dru-

Napram nerazsodni množici trde espisti, da je Ido le za inteligente lahek, a ne tudi za preprostega človeka. Resnica pa je da je Ido tudi za neizobraženca zelo lahek, kar se pa tiče njegovega besedišča, je pa umevno, da se Ido, ki hoče izraziti vse dobro in jasno, ne more ozirati na duševne revčke.

Za „Klub priseljenih učiteljev“.

Priseljeni učitelji imamo svoje posebne prilike in posebne boje. Poleg borbe za službeno mesto, nam črni življenje in manjša energije nerazumevanje našega položaja v lastnih vrstah. In zgrešeno je upanje, da bo to nerazumevanje — ali recimo celo odpor — tekom časa izginilo; kajti ta odpor ni posledica neznanja in nevere v naše moči in zmoglosti, ni posledica srčne nekulture, ampak je produkt kruhoborstva, ki je zopet logična posledica dejstva, da postajajo službena mesta redkejša, učiteljski kader pa močnejši. Ne da bi se ozirali na razne krivične in smešne trditve in očitania na račun učiteljev iz neodrešenih krajev, je vendar ena morala, ki drži: »Privoščim vsakemu, da si pomaga kot ve in zna ali ne na moji račun!« Ta svet egoizem se ne bo nikoli izgnal, ampak bo raste, čim več bo kompetentov in čim manj bo službenih mest.

To so nepravilike, ki jih srečava priseljenec v lastnih vrstah. Bolé pač, a niso najhujše! Hujše nepravilike srečava na križevih poti, ko išče službenega mesta. Ideali, ki so mu dali moči, da je vztrajal med sovražniki, se izpreminjajo v razočaranja. In ko sedi »na gorkem« (ta cvetka ni z mojega vrta) kot honorarni nastavljenec, čaka na podelitev državljanstva, ki ga končno prejme po posredovanju kakšnega »biroja« (menda 600 Din) se preklija za stalnost se razburja, ker je baie v zraku, da se mu ne bodo štela leta službovanja v inozemstvu — in pridno lepi kolčke na prsnišče.

Vse to in še kaj hujšega ne bo prihranjeno onim, ki pridejo za nami. Se

ki preko 2—3000 besed ne spravijo pod kapo!

Jezikovno »zobraženi« g. tovariši pa že po zadnjih podanih primerih lahko sodijo, kateri jezik da je »une langue plus claire« ali Espo ali Ido.

J. Kovačič.

dolga vrsta jih je, ki žive in vztrajajo med sovražniki zaradi ljubezni do svojega rodu in — ker so mnena, da jim je hrbet zavarovan. Nai nas lastne izkušnje izučijo, da je vsak svoje sreče kovač in da smo dolžni ugledati not tistim ki so naši kulturni dediči.

Ustanovimo si v okvirju organizacije »Klub priseljenih učiteljev«, ki imei skrb varovati lastne koristi, ublaževati pot bodočim priselencem in imeti v evidenci delo vseh, ki žive izven naših državnih me. To slednje je posebno potrebno, ker se ravno našlabši v naših vrstah naizgledneje trkaajo na svoja prsa, češ: »ni je večje žrtve od mene« — in dobe dobra službena mesta na račun poštenjakov, ki menijo, da je bilo njihovo požrtvovanje dolžnost in ne zasluga, še manj pa preračunljiva reklama. Za Efiante bi ne smelo biti mesta med nami!

Nečesa bi pa ta klub ne smel: sprejemati v svoj načrt naloge, ki bi privedle do diferenciacije z ostalim delom učiteljstva; nasprotno: iskati bo moral poti da se aplanirajo še tista nasprotstva ki so že tu. Mislim, da bi bila najlepša prilika za pogovor o tem o priliki skupščine v Celju. Pozivam tovariše priselence, ki se skupščine udeležijo, da mi sporoče svoje mnenje.

Sprožil sem to misel jaz, ker se mi ne more očitati da govorim »pro domo«. Rojen in pristoien v krajih odredene domovine imam hvale bogu tudi svojo stalnost ki ni nič manjša od stalnosti drugih soderžavljanih: stalno nestalna!

Josip Ribčič, Rakek.

Splošne vesti.

— **Društveni blagajniki.** Če hočete, da bo Vaše društvo zastopano na delegaciji ter da bodo imeli delegati pravico soodločevanja, poravnajte tekom junija polletno članarino. — **Tozadevni sklep ožjega sosveta, ki je v skladu s pravili, bomo dosledno izvajali.**

— **Letno poročilo** so doslej predložila sledeča okrajna učiteljska društva: brežiško-sevniško, kamniško, kozijsko, laško, svetolenarsko, ljubljanska okolična, mariborsko, mariborska okolica, ormoško, ptujsko, savinjsko-vranksko in slovenigraško. Manjka še poročilo 20 društev. Prosimo, podvzajate se!

UJU — poverništvo Ljubljana.

— **Izplačevanje uradniških razlik.** »Jutro« poroča: Predsedstvo Glavnega Činovniškega Saveza objavlja informacije o načinu, kako se bo v smislu načrta finančnega ministra, ki ga je oto-

bril ministrski svet, izplačevala razlika uradniških plač za dobo od 1. oktobra 1923. do 1. maja 1924. Po tej informaciji se bo postopalo na sledeči način: Činovnikom se priznava pravo na razliko, ki se dobi, ako se od vsote osnovne in položajne plače po novem zakonu za navedenih 7 mesecev odbije vsota plače po starem zakonu in sprejetih predumov v prvih 4 mesecih 1924. Zvaničniki in služitelji pa dobijo razliko med vsoto osnovne in položajne plače ter zakonite stannarine in vsoto starih plač ter sprejetih predumov v dobi od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. To rešenje velja za vse državne nastavnice, ki so bili v službi dne 1. septembra 1923 in prevedeni po novem zakonu. Ker pa je proračunski kredit v znesku 10 milijonov dinarjev za izplačilo teh razlik nezadosten, je določeno, da se razlike predvsem izplačajo državnim uslužbencem ki so bili v vojni letih 1914. in 1915. v južni Srbiji v službi ter so zaradi posebnih žrtev za splošno narodno stvar zaslužili to prizna-

nie ter nastavlencem najnižih činov. služiteljem, zvaničnikom in dalje zaporedoma po kategorijah in skupinah, tako da dobe razlike najprej nastavlenci z najmanjšo plačo v vseh kategorijah — Glavni Činovniški Savez sporoča nadalje da se bo izplačilo izvršilo, čim bodo v ministrtvu financ izdelana detailna navodila in izdane odredbe izplačilnim blaginam.

— **O kmetijstvu Slovenije** izda kmetijski list »Polieprivredni Glasnik« v Novem Sadu okoli 10. junija t. l. slavnostno, izredno bogato opremljeno številko, katero dobe redni naročniki »P. G.« brezplačno, drugi pa po 20 Din pri upravnistvu navedenega glasilnika. Pri tem je sodelovalo 24 slovenskih kmetijskih strokovnjakov z večimi in manjšimi prispevki o vseh panogah našega kmetijstva. Poleg prvovrstnih strokovnih razprav je v obsežnem, 60 strani obsegačem svečanem zvezku o kmetijstvu Slovenije kakih 40 podob, a naslovno stran krasi umetniško delo našega akademskega slikarja Rudolfa Marčiča, predstavljajoč »Bled v mesečini«. Vsem zanimancem in prijateljem našega kmetijškega gospodarstva numo priporočamo takoišni nabavo tega važnega strokovnega dela. Kakor izvemo, so naročila sprejmejo samo še do 10. t. m.

A. Žmavc.

— **Od 10 spomladanskih učnih tečajev** na srednji vinarski in sadijski šoli v Mariboru se jih je vršilo 9, eden pa se ni mogel vršiti radi prepričle udeležbe. Pa tudi ostali tečaji so bili le deloma prav dobro obiskani. Nai mi kmetovalci ne zamerijo ako jim očitam veliko nedopustno brezobzirnost. Za petdnevni kletarski tečaj so se dajale celo lene denarne podpore, katerih se pa ni moglo uporabiti ker so se bili od 23 obiskovalcev samo trije potrebni. In srednji kot manjši kmetje odnosno njih sinovi so je danes v splošnem potrebni — kakor tudi stvarnega strokovnega pouka. Ne tarnajte, če si nočete pomagati, ko se Vam tako ugodna prilika nudi! To mora biti drugače!

A. Žmavc.

— **Tiskarski škrat** nam je v zadnji številki v naslovnem članku skvaril smisel v 3. odstavku drugega stolca, ki naj se glasi pravilno: Na trilem temelju teh praznih političnih gesel in kvarnih načel naj gradimo svoje stanovske in druge nepolitične organizacije! V tem kaosui ture miselnosti ni ene svetle, močne ideje, ni ene misli, ki bi nam kazala pot v bodočnost...

— **Državni grb** je ravnokar izšel v založbi Učiteljskega doma v Mariboru. Izdelan je točno po pravilih heraldike, tiskan na močen karton v velikosti 50 x 60. Grb je pregledan po strokovniških in odgovarja vsem zahtevam. Delo je tako lepo uspelo, da bode naravnost okras šolam in uradom. Grbu je priderano na posebnem listu pojasnilo o nastanku in pomenu Dobiva se po vseh večjih knjižarnah in pri založništvu ter stane samo 20 Din. Naročite in okrasite ž njim naše šole!

— **Risarski tečaj** za strokovno izobrazbo učiteljev na obrtno-nadaljevalnih šolah se vrši na tehnični srednji šoli v Ljubljani od 1. avgusta do 31. oktobra 1926. Prošnje je vložiti do 30. junija

1926. Natančen razpis glej v »Uradnem listu« št. 51 z dne 1. junija t. l.

— **V St. Jurju ob južni železnici** je umrla gospa Pepika Sivka soproga ugledega tov. Antona Sivka, bivšega predsednika Celjskega učiteljskega društva. Naše sožalie!

— **Slovinci!** Več let nas nadleguje najtežja ekonomska kriza. Težke posledice vojne še zdavnai niso izbrisane. Tisoč najboljših sinov našega naroda stoji na cesti in ne morejo najti dela, da prehranijo sebe in svojo družino. Medtem pa drugi brezvestno razmetavajo denar za luksuz in zabavo in za zamejniavaio za vino, liker in druge alkoholne tekočine. Pri tem hlinijo ljubežeh do domovine, do Boga, do svoje družine, do ljudi. Skozi grla »trdo milijarde« a pri tem se ne usmilijo sirote niti s pogledom. Kam nas to vodi? Alkohol nam uničuje zdravje in moč! Alkohol razdira temelje družine, slabi moralo in poštenje, nospesuje zločine in korupcijo. Otresimo se alkohola! Proslavimo lepo čednost treznosti in pospešimo samovzgojo nas mladih k abstinenci alkohola in tobaka. Pridružite se pokretu proti demonu — alkoholu! Živela popolna in traina abstinenca! Živel naš antialkoholni dan! — Ljubljana, dne 5. maja 1926. — **Slovenska trezna mladina** — Dr. Mikč.

— **Ekskurzija Feri Saveza Učit v Češko-slovaško** 1. Dnevni načrt: 7. julija Plzen, 8. Hradec Králové, 9. Okoli Hradce Králové, 10. Blansko, 11. Brno, 12. Lazne Luhačovice, 13. Zlín, 14. Moravská Ostrava, 15. Vítkovice, 16. Litovský-Sv. Mikuláš, 17., 18. event. 19. Tura na velegorie Tatru, 20. Bratislava, 21. Praha event. do Donavi. Stroški za to pot (7.—21. julija za 600 Kč), 2. Sestanek 2. julija v Ljubljani ob 14. uri hotel Mikč — nasproti glavnega kolodvora. Sniđenje v Pragi (za one ki ne potujejo z nami) 4. julija kavarna-hotel »Zlata husa na Vaclavskem namesti! (Spoznanje jugoslovenski znak) Do svidenja! Informacije od 1. julija: Ljubljana, Resljeva cesta 25/I. — Mrovlie. — **Opomba uredništva:** Ta izlet ni v nikakvi zvezi z ekskurzijo, ki se vrši pod UJU.

— **Ljubljanska trezna mladina** je priredila 5. junija 1926 v Akademskem kolegiju »Čajanko s plesom«. Lepo je bilo videti nestro množico trezne mladine od malih učenk nižjih razredov raznih šol tja do resnih obrazov akademikov. Med njimi pa neumorni delavec in propagator treznosti dr. F. Mikč, ki je otvoril čajanko s gozdravom in z vznešenimi besedami. Pozdravi je sledil vzpored, ki je obsegal več deklamacij pevskih in klavirskih točk. Po mali zakuski se je vršil ples. Tako je prav! S smotrenim, resnim delom, s poukom in primerno zabavo odvrčamo mladino od pogubnega alkohola. Od trezne mladine smemo pričakovati pravih delavcev na narodnem in socialnem polju. Trezen narod je narod bodočnosti. V nedeljo 13. junija t. l. pa bo priredilo društvo »Treznosti« v Ljubljani v Kinu Matica »Akademijo« z bogatim programom.

— **Maturantje mariborskega učiteljskega iz 1. 1880 in 1881.** Pozor! Običajen sestanek predviden letos za 3. in 4. julija v Ljutomeru. Stare sablje — pero za klobuk na hačdi v Prlekijo. Predloge sprejemata tov. Matija Šmid in Anton

ška šola (mizarstvo, knjigoveštvo): Ljubljana, II. deška osnovna šola (pletarstvo i. dr.): Ljubljana, III. deška osnovna šola (knjigoveštvo): Ljubljana, IV. deška osn. šola: Ljubljana — Barje, osnovna šola, (mizarstvo): Maribor, II. deška osnovna šola (mizarstvo, kartonaža, knjigoveštvo): Maribor, IV. deška osnovna šola (kartonaža): Maribor, deška meščanska šola (mizarstvo itd.): Lajtersberg-Krčevina, osnovna šola (knjigoveštvo): Studenci pri Mariboru, deška osnovna šola (kartonaža, knjigoveštvo).

d) Šolski vrtovi so na 60 šolah.

e) Šolske kuhinje ima 13 šol.

f) Šolske lekarne so na 36 šolah.

g) Razredni odbori Posebni razredni odbori so večinoma v vseh razredih razen v 1. in 2. razredu.

h) Šolski odbori. Tudi posebne šolske odbore ima večina šol. Ti odbori so imeli 2—6. pa tudi mesečne seje, na katerih se je posvetovalo in sklepalo o raznih društvenih zadevah in prireditvah.

i) Zdravstveni nadzorniki. Svoje lastne zdravstvene nadzornike ima večje število razredov.

j) Telovadba. Obvezna telovadba je uvedena na vseh deških šolah, ne-

obvezna za deklice na tudi na raznih šolah, tako da se lahko večja deca smoteno v telovadbi. Vrh tega telovadi mnogo otrok tudi v raznih telovadnih društvih.

k) Izleti. V zimskem času so se prireiali večinoma le poučni izleti v najbližjo okolico, ker zimska doba ne dopušča dolgih skupnih izletov. V poletnem času pa so bili skupni izleti tudi v razne oddaljene kraje po Sloveniji in izven Slovenije.

l) Zabave, koncerti in predavanja so se vršila na mnogih šolah.

m) Sodelovanje pri zabavah drugih društev. Podmladkari so sodelovali tudi pri raznih prireditvah drugih društev.

n) Medsebojno dopisovanje. Nekateri učenci so pošiljali pisma svojim tovarišem v Sloveniji i državi.

o) Posebno so delovale naslednje šole v tej-le smeri:

1. **Brežice**, deška meščanska šola: Naloge, ki jih je nalagal šolski odbor razrednim odborom in so jih le-ti z dovoljno vneto izvrševali so bile: gojenje sočutia in družabnosti, vzdrževanje reda, navaianie k dobrotvornemu udelstvovanju napram součencem in drugim, k ljubezni do domovine, k negovanju zdravja (vzdrževanje snage, telovadne

vaie, vežbe v dihanju vzdržnost v uživanju alkoholnih pišč). — Prireditve: igra »Krojaček — junaček« dne 28. marca 1925, razstava pismenih in risarskih izdelkov dne 21. junija 1925, slavnostna akademija dne 27. junija 1925, so prav dobro uspelo in prinesle poleg priznanja občinstva skupno 2254 Din čistega donosa, ki ga je odbor porabil za opremo delavnice (nabava dveh miz, klopi in orodja). — V svrhu poučnih predavanj iz poglavja narodnega zdravja dne 16. maja 1925 (dan treznosti) in dne 29. maja 1925 je šolski odbor naprosil okrajnega zdravniška ldr. Gerloviča, ki se je prošnji radevolie odzval in s svojimi poljudnimi izvajanj o »Učinkih alkohola na človeški organizem in o tuberkulozi« zbudil v mladini zanimanje za vprašanja, ki so tolikega pomena za razvoj naširših plasti našega naroda. Da so izvajanja v isti zapustila globok vtis sledi iz delstva, da je število mladih junakov opredavanju dne 16. maja 1925 znatno naraslo. — Izlet, ki ga je priredil Podmladek na dan treznosti, je potekel prav zanimivo. Učenci so taborili na prostem in si krajšali čas z igro, netiem in narovor. — Tudi mamiški izleti dne 20. maja in 21. maja 1925 (I., II. in III. razred na Slemo, IV. razred na Kum) so se vršili

ob dobrem razpoloženju vseh udeležencev. — Dne 21. junija 1925 so posetili učenci razstavo, ki jo je priredil ljubljanski higienski zavod v Brežicah, in se tako seznanili s sredstvi ki jih je treba uporabljati v obrambi proti tuberkulozi. Kvarne posledice brezbriznosti in nemarnosti v tem pogledu so predočevali izbrani filmi.

2. **Črnomelj**, osnovna šola: Priredili so izlete v Gradac, na Sušak, Reko, v Bohinjsko Bistrico, k Sv. Frančišku.

3. **Domžale**, osnovna šola: Tekmo za zdravje so deloma zelo uspešno končali. Udeležili so se pod nadzorstvom učiteljev poučnih in zabavnih izletov v prosto prirodo, prisostvovali so raznim zdravstvenim predavanjem ter gojili in propagirali protialkoholno gibanje z »Junaki«.

4. **Kamnik**, deška osnovna šola: Tekma za zdravje se je dobro obnesla. — Podmladek je daroval v začetku šolskega leta šolarski knjižnici 209 Din, za kateri znesek so se nakupile mladinske knjige. — Dne 20. junija in 21. junija 1925 je priredil Podmladek dve mladinski igri »Vražje« in »Škratje«, ki sta jako dobro izpadli. — Sodelovali so pri Sokolu in Čitalnici in priredili izlet v prirodo.

(Dalje prih.)

Porekar do 15. junija. Vzpored bo pravočasno naznanjen. Živel!

— **Razpis.** Za šolsko leto 1926/27. se razpisujejo tri mesta za učitelje osnovnih, oziroma meščanskih šol kot udeležence enoletnega tečaja v »Gospodinski šoli« v Mladiki v Ljubljani ter tri mesta za učitelje(ice) na osnovnih, oziroma meščanskih šolah kot udeležnike enoletnega tečaja na konservatoriju »Glasbene Matice« v Ljubljani. Udeležniki obeh tečajev dobe enoletni študijski dopust s polnim prejemki. Prosilke za gospodinski tečaj morejo navesti v prošnji, da se obvezujejo pokoriti se voditelji tečaja in se udeleževati vseh praktičnih vaj. Za 1100 Din na mesec dobe stanovanje in hrano v »Mladiki«, za 600 Din mesečno pa samo hrano. Prvenstvo za dopust za tečaj na konservatoriju imajo oni prosilci ki uče violino. Prošnje, naslovljene na ministrstvo prosvete, naj se predlože Velikemu županu za ljubljansko oblast do 30. junija t. l. po službeni poti.

ZA CENTRALNO KNJIŽNICO UJU

pov. Ljubljana so darovali: gosp. Dragotin Kveder, ravnatelj deške meščanske šole v Ptuj, »Pedagoški letopis« I. II. in VII. letnik, G. Peter Golobič je daroval: Popolna slovnica esperantskega jezika, Gospod Avsec na: Vollständiges Lehrbuch der Esperanto-Sprache.

Vsem darovalcem iskrena hvala! Tovariši(ce)! Poglejte svoje knjižnice in sledite vzgledu objavljenih darovalcev!

Knjižničar.

— **Nabiralcem in naročnikom »Zvončka«.** Prihodnjo soboto bomo že razposlali 10. številko. Večina nabiralcev pa nam še ni javila naročnikov. Prosimo vnaprej, da nam nemudoma javite naročnike tudi ostali, ker smo za to številko obdržali naklado 9. številke in upamo, da vendar zadnje številke letnika ne boste opustili.

»**BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA.** Ljubljana. Poljanski naš 10/21 pošlje vsakemu naročniku »Učit. Tovariša« zanimiv cenik brezalkoholno. Zahtevajte ga takoj: ne bo Vam žal!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **Imenovanja.** Franja Reboljeva za stalno učiteljico ženske osnovne šole v Studencih pri Mariboru, Berta Petričeva za stalno učiteljico IV. deške osnovne šole v Mariboru. Obe sta dodeljeni ženskemu učiteljskemu v Mariboru.

— **Napredovanje.** V 3. grupo II. kategorije: Pavla Kotnikova, učiteljica v Lehnu, Ljudmila Mikuzeva, učiteljica v Gotovljah, Josipina Černetova, učiteljica v Šmariju pri Jelšah. — V 4. grupo II. kategorije: Marija Grubelnikova, učiteljica v Črni, Marica Kertlieva, učiteljica v Negovju, Mira Šiljančeva, učiteljica v Ptuj, Valentina Lorgarjeva, učiteljica na Sladkem vrhu, Pavla Frasova, učiteljica v Marenbergu, Iusta Žnidaršičeva, učiteljica pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Metka Brandstetterjeva, učiteljica na Muti, Marija Obranova, učiteljica pri Dev. Mariji v Brezju, Albina Petrovičeva, Vida del Cottova, učiteljici v Dramljah, Antonija Kegljeva, učiteljica v Polenškem, Milica Stupanova, učiteljica v Dobrovcu, Ana Flegova, učiteljica v Celju, Ivana Rečnikova, učiteljica pri Sv. Lovrencu na Pohorju. — V 3. grupo II. kategorije: Ljudevit Burja, učitelj v Rajhenburgu, Antonija Završnik-Pavčič-Gödererjeva, učiteljica v Ribnici.

LISTEK.

† Mala Josipa.

Danes sem prejel nenavaden zavitek časopisa. Naslov na ovitku je pisala okorna roka z menim popolnoma neznan pisavo. Začuden ga raztrgam in pred menoj se razgrne »Hrvatskega lista« iz Osijeka štev. 135. od 3. junija t. l. Takoj mi pade v oči z navadnim svinčnikom podčrtana dnevna vest. In berem enkrat, berem dvakrat, pa ne morem verjeti, tako čudno zveni vse skupaj. Dnevna vest se glasi: Josipa Pucenič, učiteljica na gradijski šoli v Trzinu v Sloveniji, rodjena Osječanka — umrla je nakon duge i teške bolesti jučer u 10 sati prije podne ovdje u Osijeku kod svojih rođjaka. Sprovođ će biti iz mrtvačnice na zornogradijsko rimokatoličko groblje sv. Ane danas u četvrtak u 4 sata poslije podne. Počivala u miru!

Kako brezsrčna je vendar usoda! Komaj da si povedala v svet, že Ti je

Andreana Lul'k-Flaissova, učiteljica v Ljubljani. — V 4. grupo II. kategorije: Angela Vrhovec, učiteljica na Dobravi, Ivana Premkova, učiteljica v Suhorju, Gabrijel Janežič, učitelj v Kočevju, Štefanija Jazbarjeva, učiteljica v Stari Fužini, Denise Belejeva, učiteljica v Gorjah, Pavla Vrabčeva, učiteljica v Loškem potoku, Karla Hočevarjeva, učiteljica v Dobropoljah, Franc Valjavec, učitelj v Dobropoljah, Leopold Bohinc, učitelj na Poljanah, Dragotina Rainerjeva, učiteljica v Rajhenburgu, Ernestina Lapajnejeva, učiteljica v Toplicah, Valerija Sevarjeva, učiteljica v Štrekljencu, Ljudevit Brozovič, učitelj v Kastvu.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.*

Polemika o višji ped. šoli v »Učit. Tovarišu« štev. 18., 19., 20. in 21. je začela v osebni boji, zato je moj današnji odgovor izsiljen in o tej stvari zadnji. Odgovorjal bom na kratko in bolj na splošno.

Klub slovenskih slušateljev višje pedagoške šole v Zagrebu je v 12. številki »Učit. Tov.« pisal splošno zafrkljivo za vse učiteljstvo. Med tem so pasusi še posebej obrnjeni na meščansko učiteljstvo, kakor n. pr.: »...Prijetno je ležati v hladni senci, to se pravi prijetno je pohajati po Zagrebu. Tako so označili nekateri tovariši, zlasti starejši in to še posebej oni z meščanskih šol. In pravzaprav se ne čudimo! Sai mislilo, da smo le v nekakšnem tečaju s par tedenskimi urami!... Sai žive v veri, da je učitelju vsaka višja izobrazba na kaki višji ali visoki šoli nepotrebna češ, izobraziti in uči se sam kot smo se morali mi...« — To je skrajno žaljivo in take omejenosti si ne pustimo podtikati.

Torej Klub je napadel in ne raz: jaz le branim sebe in tovariše. Pravite, da je bil Vaš članek le informativen. Dobro, ako Klub ne zna podati informativnega članka drugače in v drugi obliki, potem ste s tem svoj članek sami obsodili, s čimer porinujete tudi mojo sodbo o članku. Glede dr. Bosančevega članka v 1. in 2. številki »Meščanska šola« pa blagovolj Klub prečitati tozadevno pripombo uredništva.

Pišete: »Nismo hoteli izzivati, nečemo boja in nečemo osvovati... kar je naše... si ne damo vzeti od nikogar ne od mlajših, pa tudi ne od starejših...« Kako naivno in fantastično! — Že prvotni naslov vašega članka (Višja ped. šola — kurz!) je bil izzivajoč: a ga je urednik, kar v svojem odgovoru sami priznate, omilil. Vsebinska članka je bila pa žaljiva, s čimer ste izzvali boji.

Kaj pa hočete pravzaprav osvajati in kaj je vaše? Višja ped. šola ima namen vzgajati naraščaj meščanskošolskih učiteljev. A vi bi morali pokazati vsaj toliko zmožnosti, da se tega zavedate. Zato ne razdirajte tega, kar smo že mi sezidali, temveč skrbite, da bode to naše delo v pravem pravcu nadaljevali in spopolnivali: sicer ne bode dvignili ugleda šole kar obliubujete v svojem članku. Vprašujete: »Ali so imeli tov. mešč. učitelji tudi tako mnenje o kastah, ko so ustanavljali »Društvo mešč. učit.«?

Odgovarjam: Klub slov. slušateljev ni še zasledil, da hoče sedaj tudi osnovnošolsko učiteljstvo strokovno in nepolitično organizacijo. Meščanski učitelji smo

* Na željo čitateljev moramo s tem debato o tem zaključiti in prosimo obe stranki, da se ozirata na to — Uredn.

to potrebno že pred leti uvideli. V društvu meščanskih učiteljev smo združeni vsi brez ozira na politično pripadnost in prav dobro se razumemo. Vidite, tako mnenje o kastah smo imeli mi takrat, ko smo ustanovili svoje društvo meščanskih učiteljev. In to društvo je vedno pripravljeno se včlaniti tudi v večjo nepolitično strokovno učiteljsko organizacijo.

Če citirate, citirajte smiselno — dobesedno, ne pa potvoričeno! Moj stavek se glasi: »... ki so prosili za sprejem v višjo ped. šolo, a so bili vsled pomanjkanja prostora odklonjeni. Vi pa pišete: »... in so prosili za sprejem v višjo ped. šolo, a so bili odklonjeni.« Nato mi seveda zlobno podtikate, da obdolžujem šolske oblasti krivičnega postopanja, kar pa ni res.

Imena onih, ki niso bili sprejeti v višjo ped. šolo radi pomanjkanja prostora dobite lahko pri prosvetnih oddelkih. V svojem odgovoru kažete (z označbo 27.—29. vrsta) zopet le del stavka iz članka Stepana Avg. »Pro domo sua« v »Mešč. šoli« štev. 2., 1926, str. 37, kar pa nima s tem, kar ste vi hoteli povedati, prav ničesar opraviti. Da je to res, zato citiram to, kar pravi Stjepan in na kar se vi napačno sklicujete: »... Zar su slabe uzgojne ličnosti učitelji, koji su iz vlastite ambicije za naukom i prosvjetnim radom svojom energijom uz ogroman zvanični i nezvanični rad svoga položaja ovladali bezbrojne zaprieke i teškoće, pripravljali se noću, o manjim i velikim praznicama i položili izpit često uz velike materijalne žrtve? Zar su oni manja vrijednost od današnjih apsolutenata viš. ped. škole koji se udobno uz državnu stipendiju (plaću) bez ikakve druge brige pripremaју za građansku školu?« Odgovor na ta vprašanja vam dajo absoluti višje ped. šole, ki že delujejo med nami.

Nsem vam rekel, da ste šli na višjo ped. šolo radi materijalnega položaja, nač pa sem vam rekel, da ste šli na višjo ped. šolo po znanje, da je ponesete med naš narod. Zato vas prosim, ne bodite osebni in ne pošiljajte takih dolgozveznih člankov v svet, ker od tega nima naš narod ničesar.

Nadalje pišete, da so v klubu starejši tovariši od mene in da moram to upoštevati. Dobro, to iako rad storim, zato prosim te starejše tovariše da uveljavijo svoj vpliv v klubu in da v bodoče pisu vsak članek, ki gre v svet pod firmo kluba, pregledajo in temeljito popravijo ter ga sformirajo tako, da bo učiteljstvo potem na te članke res lahko ponosno, sicer naj članek kratkoma konfiscirajo.

Ant. Fakin, strok. učit.

Učiteljski pravnik.

—Š Glavna Kontrola osporila 15% pri 32 letih — Državni Svet li je ugodil. Državni svet Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Br. 47.125/25. 24. marta 1926 god. U ovom II. Odelenju sastavljenom od podpredsednika Državnog Saveta dr. Tugomira Alapovića, kao predsednika i državnih slušatelja:

Dr. Nikole Đurđevića, dr. Stevana Sagadina, dr. Makse Rošča i dr. Save Vukanovića, kao članova sa delovodnom Bogdanom Majstorovićem, uzeo je u razmatranje tužbu Glavne Kontrole od 26. okt. 1925. god. br. 56.516 protivu rešenja Ministra prosvete od 24. augusta 1925. god. O. N. br. 39.162 kojim je K. P. učitelju sa 32 godine i 16 dana službe priznata za penziju povišica 15% od osnovne plate prema čl. 31. zakona o činovnicima pa je, proučivši kako tužbu,

rim. kar si tekom časa pridobila, pa Te ugrabi v cvetu let neizprosna sovražnica učiteljskega stanu, zavratna sušica. S silo smo Te poslali v bolnico s strahom prejemali vesti v Tvoji bolezn, vedoči, da Ti ni rešitve. Ko si pred štirinajstimi dnevi odpotovala v rodne ravnine, tedaj se je užgalo v nas upanje, da se morda vendarle še vidimo v šoli. Varalo nas je, kakor je Tebe. Ko to pišem, srš ž mirno večno spajanje pod domačo grudo. Nad Teboj se dviga vsako jutro mali škrljanček, pa Ti poje pesem lutranice, obleta va Tvojo gomilo v podvečer, želeč Ti vedno znova lahko, lahko noč! Koliko srečnejši je ta drobni ptiček od nas, ki Ti nismo mogli stisniti drobne ročice v slovo, ki Ti nismo mogli reči iz oči v oči: Na svidenje!

Mala Josipa! Spavaj sladko sredi sremske ravn! Tržiško učiteljstvo in tržiška mladina se bodo vedno z najglodljivim spoštovanjem spominjali male, ljubezne učiteljice in tovarišice Josipe!

Albin Laiovic.

rešenje i ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu poslat bismom od 25. novembra 1925. god. O. N. br. 73.577 našao da sporno rešenje nije na zakonu osnovano.

Prema čl. 31. zakona o činovnicima, i zakonodavnom tumačenju tega člana datom u čl. 50. zakona o budžetskim dvanaestnima za august — novembar 1925. god. pravo na povišicu od 15% u penziji stiče se po 35 godina službe, a ne po 30 godina službe, kao što je potrebno za dobijanje pune penzije po odredbama specijalnih zakona za pojedine struke, izuzev struka nomenutih u tome čl. 50.

K. P., kao učiteljica stekla je pravo na punu penziju prema zakonu o narodnim školama, ali stoga što nije odslužila 35 godina, kao što propisuje opšti zakon, ne može se za penziju koristiti povišicom od 15% iz čl. 31. toga opšteg zakona.

Prema izloženome, ta ji je povišica pogrešno priznata, pa se sporno rešenje stoga ima poništiti.

Sa ovih razloga, a na osnovu čl. 156. zakona o činovnicima u vezi sa čl. 253. finansijskog zakona za 1924/25. god. i čl. 34. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima, II. Odeljenje Državnog Saveta

presuđuje:

dase poništi rešenje Ministra Prosvete od 24. avg. 1925. god. O. N. br. 39.162.

Delovoda: Bogdan Majstorović. — Predsednik II. Odeljenja Državnog Saveta: T. Alapović

Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

(Konec.)

S tem delom pa ne rešimo le organizacije, ampak postanemo tudi rešitelji narodovi. Zakaj naše pravo zvanje je vzgoja naroda; tega zvanja pa smo zmožni le takrat, ako imamo sami pravi pravo vzgojo. Zato dvig organizacije ni kot namen, ampak kot sredstvo za izvedbo naše misije. Da bomo res vredni visokega naslova, ki se nas danes le po nemarnem drži: da bomo res kulturni pionirji narodovi.

Zaključki:

1. Učit. konvikt je edina naša gospodarska ustanova, ker je postavljena na organizacijo podlago. Članstvo je obvezno: vsak član sme imeti le en delež.

2. Učit. konvikt ima dvojno funkcijo: je fond za zgradbo Učit. konvikta, je pa obenem tudi temelj vsega našega gospodarstva.

3. Kot drugo je matica vseh učiteljskih gospodarskih ustanov: nad njimi vrši pokroviteljstvo in kontrolo. Njegova glavna naloga kot takega je, da izvede čimprej socializacijo oziroma nacionalizacijo vseh drugih gospodarskih ustanov.

4. Socialna vzgoja vsega članstva je predpogoji zdravja in napredka organizacije, tudi v gospodarskem oziru. Izvesti je zato čimprej sistematično samouobraževalno akcijo v vseh okrajnih društvih potom samouobrazbe krožkov.

Bilanca prvega leta Učit. konvikta kaže — neuspeh. Neuspeh, ker je le polovica članov organizacija tudi njegovih članov. Zato tudi ni Učit. konvikt »de facto« organizacijska ustanova, ampak le nekaka — filijalka, kakor ostale ustanove. S tem pa je izgubljen pravi zmisel. Tak kot je po skoraj enem letu ie le star v nekoliko prenovljeni, boljši izdaji. To pa je slabo. Njegov dvig ni bilo novo življenje, ampak le nekako pomlajenje »alla Voronov«, pomlajenje, ki je pa le več ali manj humbug.

To veliko pogreško treba čimprej popraviti, odstraniti moramo atavizem, sicer smo kmalu zopet v sredi jarka. Organizacijski princip ie »conditio sine qua non!«

Da ni pravega zaupanja vani (ugotovitev predsednika na obnem zboru!) ie iskati vzrok ravno v opuščanju tega glavnega principa. V tem pa se zrcali tudi njegova nemoč: brez zadostne moči pa je vsak uspeh iluzoren! Učiteljski konvikt ni še rešena zadeva, njegova prava rešitev ie še vedno odrti, butajoče vprašanje!

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec. Uredništvo.

Prirodopisne zbirke.

(Dalje.)

2. Na isti način prerešetamo listie in z listiem domešano zemljo na senčnatih, vsaj nekoliko vlažnih mestih v gozdu.

3. Po številu vrst in komadov najbogatejši rezultat pa nam nudi rešeto po poplavih. Reke in potoki nosijo pri poplavi velikanske množine dračja, ki ga ob bregu odlaga. Ko začne voda padati, z njo plove naravnost ogromna množina manjših in večjih polžev. Kup takega dračja prerešetamo z rešetom, tako da nam ni treba nositi domu toliko teh smeti: skozi luknice gredo samo naimanšne večje in nebroj polžkov. Kar se je nabralo v spodnjem delu rešeta, spravimo v vrečici domov in dobro osušimo.

Preiskavo »prirešetane« blaga nam zelo olajšajo mala sita. Z njihovo pomočjo sortiramo material na velikosti; eno teh sit pa imej tako majhne luknice, da propuščajo najdrobnejšo zemljo in pesek, polžev pa že ne več.

Ako smo reševali na takem mestu, da je primes polžev ki so šli skozi rešeto, v glavnem zemlja, potem sortiramo na mehaničen način: vse skupaj vržemo v lonec vode in v parminutnih presledkih večkrat premešamo; zemlja se napie vode in potone, lupinice polžev pa plavajo na vrhu, ker so polne zraka. Prelieemo jih v zadnjič opisano mrežo iz stramine in jih pod curkom vode očistimo.

Z mrežo nabiramo izjemoma tudi kopne vrste n. pr. v visoki travi gozdskih goščav. Z mrežo mahamo kakor s koso sem in tja po travi, da nadojo pri vsakem zamahu v vrečo vse živali ki sede na travi. Med njimi bodo včasih prav zanimivi polži.

Da, celo na vado se dajo loviti polži. Ako v gozdu nagrmadimo kune dračja, se zbira v njih *Acanthinula aculeata* — od časa do časa prerešetamo to past in polovimo iz nje te polže dračje pa zopet nagrmadimo za drugič.

(Dalje prihodnjič.)

— Društvo učitelje v Ljubljani namerava prirediti v mesecu juliju gospodinski tečaj (kuhanje in šivanje). Tečaj se bo vršil le ob zadostnem številu udeleženk. Stroški za tečaj so tem nižji, čim več je udeleženk. Priglasje za tečaj sprejema »Društvo učitelje v Ljubljani« do 20. junija t. l.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 12. junija 1926 ob 10. uri v šoli na Bledu.

L. Baebler, t. č. pred. Kobentar t. č. tajnik.

= **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v petek, dne 11. junija t. l. ob 18. uri v risalnici šole pri Sv. Jakobu s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino. 2. Prememba pravil UJU. 3. Dopisi. 4. Slučajnosti. — **Tajnik,**

= **NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v sredo, dne 16. junija t. l. ob pol 9. uri v osnovni šoli v Novem mestu. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Predavanje o I. Cankar-

ju (tov. Menard). 3. Poročilo o sodobni mladinski literaturi. 4. Volitev delegatov za pokrajinsko in državno skupščino. 5. Slučajnosti. — **Odbor.**

+ **ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bode zborovalo dne 19. t. m. ob 14. uri na Grobelnem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »Iz življenja«, ref. tov. Zidarija. 4. Sklepanje o članarini U. D. v Mariboru. 5. Slučajnosti. Po zborovanju izlet na kmetijsko šolo in v Št. Jurij.

+ **ZBOROVANJE LOGAŠKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA** se vrši v soboto, dne 19. junija 1926 ob 9. uri dopoldne v Cirknici z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Sedanji položaj. Poroča tov. Ribičič. 3. Naše gospodarske organizacije. Poroča tovariš Štravs. 4. Naše bodoče smernice. Poroča tov. Medvešek. 5. Sprememba pravil UJU. Poroča tov. Doljak. 6. Deška ročna dela. Poroča tov. Peterlin. 7. Slučajnosti. Pričakuje se polnoštevilne udeležbe. — **Odbor.**

Poročila:

+ Poročilo o zborovanju svetolenarskega učit. društva, ki se je vršilo dne 8. maja 1926 pri Sv. Barbari v Slov. Goricah. Od 46 članov navzočih 29.

Predsednik otvori zborovanje in pozdravi: prof. H. Družoviča, upok. tov. Kristlana, upok. sod. svetnika Ferka, tov. Beloglavca in Krajčeve kot goste. Spomni se v lepih besedah tovarišice Jakopce Slave, ki je bila dolgo vrsto let agilna članica tega društva, a jo je ugrabila kruta smrt.

Odobri se zapisnik št. 2. — K točki 4., to je: »Sprememba pravil UJU« se pripomni, da se vstavi v § 2. idejnost združenja.

Predtajo se dopisi: »Deklaracijska debata se konča«. — »Poročilo nadzorstvenega odbora o dolgu našega Pov.« — »Poročilo ožjega sosveta glede dolga Pov.« — K temu pripomnimo, da se naše društvo pridruži predlogu ožjega sosveta glede gospodarstva pri Poverjenstvu. — »Ne-redno poslovanje učit. društev napram Pov.« — naše društvo ni pri tem tangirano. — »Vmešavanje posameznih društevnikov v delovanje Poverjenstva«. — Društvo se strinja s tem, da posamezniki nimajo pravice vmešavati se v delovanje Poverjenstva direktno, ampak le potem učit. društev.

G. prof. Družovič je pokazal v praktičnem nastopu petja, kako naj postopamo pri petju. Videl je lahko vsakdo, da s podeželskimi otroci dosežemo lahko lepe uspehe v petju. Po praktičnem nastopu nam je razložil potek in razvoj petja pri otrocih ter važnost vezbanja posluha. — Zal, da učni načrt predpisuje samo eno tedensko uro petja, a z vztrajnim delom se tudi v tej uri mora doseči smoter. — Posamezni tovariši so posegli v debato z raznimi pedagog. vprašanji, na katere je g. profesor z veseljem odgovarjal. Vsi smo bili zelo zadovoljni s to temo.

Delegati.

Po predavanju smo izvolili delegate za pokrajinsko in državno skupščino.

Predlogi:

Tov. Golež predlaga: Učit. društvo za svetolenarski okraj prosi »Prosvetno oblast v Mariboru«, da po možnosti skrbi, da se uvedejo enotni šolski zvezki za osnovne šole v marib. oblasti za šol. l. 1926/27., ker se zvezki po raznih šolah zelo razlikujejo in delajo preglavice pri selitvah. Prihodnje zborovanje se vrši dne 12. junija 1926 v Sv. Jurju v Slov. goricah.

+ **Slovenjgraško učiteljsko društvo** je zborovalo 2. marca v Slovenjgradu. Navzočih 26 članov od 30. Gosp. sr. šol. referent Grmovšek je poročal o nadzorniški konferenci v Mariboru ter nato podal podrobna navodila za izpolnitev »Uslužbenskega lista« ter pojasnil nekatere važne zadeve administrativnega značaja. V imenu društva se mu iskreno zahvali tov. predsednik za zanimivo poročilo. — Razpravljalo se je dalje o reorganizaciji in načrtu za nova pravila UJU. Tozadevni sklepi so se takoj poročali poverjenstvu Ljubljana.

Dne 8. maja je imelo društvo zborovanje, združeno z majniškim poučnim izletom v Falo in Ruše, kjer si je ogledalo tam. električno napravo in tovarno vžigalic ter karbida. Udeležba: 18 članov od 30. — Hvalevredna je gostoljubnost učitelstva v Rušah.

Sklepi:

1. Izvolili so se delegati za pokrajinsko in državno skupščino.

2. Sklep o predlogu »Učit. društva za Maribor in bližnjo okolico« glede na od nadzorstvenega odbora pov. Ljubljana poslani zapisnik o reviziji blagajne pov. Ljubljana v razgovor in eventualno osvojitve se je enoglasno sprejel.

+ **Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico** je zborovalo dne 5. marca t. l. v III. deški osnovni šoli. Udeležba 102.

Predsednik otvori zborovanje z govorom, v katerem poda situacijsko sliko, ki je nastala po objavi »Deklaracije« v naših vrstah. Opozarja na tri skupine: deklaracije, protideklaracije in miroljubne in označi njihova stremjenja. Nadalje govori o političnih klubih, ki se ustanovljajo ter navede primer iz Ljubljane. Konstatira z zadovoljstvom, da pri nas ni prišlo do žalostnih pojavov v društvu, kakršne ima zabeležiti v zadnji dobi Ljubljana. Opozarja na boj za smernice naše stanovske politike izven naših vrst in omenja pri tem vpliv dnevnega časopisa na nas. Vendar so pri Marib. uč. društvu še ugodne razmere. In tako mora ostati. Bratska društva prav pričakujejo od nas novih smernic in vzglednih ukrepov. Ni važno za nas ali sprejmemo deklaracijo ali ne, pač pa je važno za nas, da pokažemo na zunanjo skupnost, zrelost, resnost. Zato moramo obravnavati smernice naše stanovske politike v duhu skupnosti, zrelosti, ljubezni in dolžnosti do svojega stanu in do naroda, iz katerega smo izšli. Po pozdravu novo pristopivših navzočih tov. g. Ribarič preide na dnevni red.

I. Dopisi. Došla sta od zadnjega zborovanja dva. 1. Dopis srez. pogl. Maribor l. breg, s katerim se sporoča društvu, da je odobrena izvolitev tov. I. Rbnika in Jos. Velnarja v ocenjevalno komisijo. 2. Okrožnica pov. UJU Ljubljana glede pravilnika UJU.

II. Deklaracija. Predsednik otvori nadaljevanje debate o deklaraciji. V debato poseže več tovarišev s krajšimi ali daljšimi izjavami. Debata se zavleče, ker govorje isti tovariši po dva do trikrat. Slednjič dobi besedo poročevalec, ki kratko in stvarno odgovarja tovarišem na njihova vprašanja in izjave. Predsednik se mu zahvali za stvarno podane izjave ter prečita predlog, ki ga stavlja odbor zboru. Glasi se: »Učiteljsko društvo se načeloma izreka za smernice, izražene v »Deklaraciji« o bistvu in nalogah naše stanovske politike, ker slone te smernice na § 2 pravil UJU. Da se sestavi dokončna formulacija predloga za pokrajinsko skupščino o nalogah naše stanovske politike, se izvoli odsek, ki predloži predlog zboru v odobritev.« Poleg tega predloga so podani še trije drugi predlogi, ki se po četrtturnem odmoru, ki ga odredi predsednik, strnejo v en predlog, imenovan Malenškov predlog (po tov. Malenšku). Na glasovanje sta prišla tedaj gori navedena predloga. V poimenskem glasovanju je dobil Malenškov predlog 43 glasov, odborov pa 41 glasov.

Malenškov predlog se glasi: Deklaracija je kot takšna odveč, ker paragraf 2. pravil UJU zagotavlja vsakemu stanovsko zavednemu tovarišu brez razlike političnega prepričanja vstop v organizacijo; a vodstvo se naj v bodoče strogo ravna po pravilih.

Naslednja točka dnevnega reda: Izprememba pravil UJU se je prenesla na prihodnje zborovanje. Tovariši, ki se za pravila zanimajo, se prosijo, da se v stvar poglobe in na prihodnjem zborovanju stavijo predloge.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS -ove informacije so vsikdar točne izčrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS -ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

POSLANO.

Vsem ki so prejeli Jelenčeve »Resnice«!

Gosp. L. Jelenc razpošilja med učitelstvo letak »Deset resnic«, v katerem »obdelava« vse člane ožjega sosveta. Ki niso soglašali z njegovim stališčem in so predstavljali dvetretninsko večino v istem.

Dogodke opisuje po svoje in so tudi v konfliktu z resnico časovno in stvarno, za kar sem s pričami in dokazi na razpolago.

Ker sem zaposlen z resnejšim in pozitivnejšim delom, se ne utegnem spuščati na polje osebnega prerekanja; njegovo opisovanje in trditve bi eventualno zavrnili na pokrajinski skupščini če se li bo zdelo vredno baviti se s takimi osebnostmi in se mi ho zdelo to potrebno

V Ljubljani, 9. junija 1926.

Ivan Dimnik.

Učiteljski zbori meščanske in osnovnih šol naznanjajo v svojem imenu in v imenu šolske mladine, da je v sredo, dne 3. t. m. v Osjeku za večno zatisnila svoje blage oči tovarišica gdč.

Josipa Puceničeva,

učiteljica srbohrvaščine v Tržiču.

Blagopokojno so položili k večnemu počitku v četrtek, 4. junija, ob štirih popoldne na osješkem pokopališču.

Sv. maša zadušnica bo v Tržiču v torek, dne 15. junija, ob osmi uri v farni cerkvi v Tržiču.

Bodi ji rodna zemljica lahka!

V Tržiču, 7. junija 1926.

Važno ob sklepu šolskega leta!

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča šolskim upraviteljem

spominske liste

Cena komadu 1 Din.

(Pri event. naročilu je navesti posebej število spominskih listov za dečke in posebej one za deklice.)